

5. Педагогічний аспект соціальної роботи з неповною сім'єю - МДПУ репозиторій. *МДПУ репозиторій вітає вас! - МДПУ репозиторій.* URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9591/> (дата звернення: 27.09.2024).

6. Перша психологічна допомога при гострих стресових ситуаціях. *KhNUAIR : Репозитарій ХНУВС : Головна.* URL: <https://dspace.univd.edu.ua/bitstreams/7e08ad95-1248-47df-a59501cc24c7afaf/download> (дата звернення: 29.09.2024).

7. Українська сім'я в умовах війни. *Demography and social economy.* URL: <https://ojs.dse.org.ua/index.php/dse/article/download/139/110/1574> (дата звернення: 28.09.2024).

8. Як захистити права дитини в умовах воєнного стану - Юридична Газета. *Юридична газета – онлайн версія.* URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/yak-zahistiti-prava-ditini-v-umovah-voennogo-stanu.html> (дата звернення: 29.09.2024).

*Ірина Ремез,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
факультету педагогіки і психології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

*Науковий керівник: Галина Лещук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

МЕХАНІЗМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Постановка проблеми. Проблема бідності в Україні набула особливої актуальності у контексті сучасних соціально-економічних змін. В умовах глобалізації та економічних криз бідність стала однією з найбільш болючих соціальних проблем, яка негативно впливає на якість життя значної частини населення. За даними останніх досліджень, рівень бідності в Україні досяг критичних меж: близько 78% населення живе за межею бідності, що є значно вищим, ніж у більшості країн Європи. Наслідки бідності проявляються у погіршенні здоров'я населення, зростанні смертності, соціальному виключенні, а також у загостренні політичних і соціальних конфліктів. Це створює потребу у вдосконаленні механізмів подолання бідності, оскільки існуючі підходи не завжди ефективні для сучасних умов [2; 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці Л. Дроздова, О. Кириленко, А. Красун, Н. Холод, А. Юхимчук, О. Ярош, активно досліджують проблему бідності

в Україні. Вони вказують на багатогранність цього явища, що охоплює економічні, соціальні, психологічні та політичні аспекти. Зокрема, вітчизняні дослідження акцентують увагу на нерівномірному розподілі доходів, відсутності середнього класу та високому рівні безробіття як основних чинниках, що сприяють зростанню бідності. Міжнародні організації, такі як ООН і Світовий Банк, також вносять свій вклад у розробку стратегій боротьби з бідністю, підкреслюючи важливість соціального захисту та доступу до базових послуг. Експерти відзначають, що бідність у сучасному розумінні охоплює не лише матеріальні аспекти, але й доступ до освіти, медичного обслуговування, культурних і соціальних ресурсів. За даними ООН, основними проявами бідності є коротка тривалість життя, низька професійно-освітня підготовка, відсутність економічної бази для нормального життя (чистої питної води, медичних послуг, якісного харчування) та усунення від суспільного життя. Це вказує на те, що проблема бідності є багатогранною і потребує системного підходу до її вирішення [2].

Виклад основного матеріалу. Вагомими механізмами, які можуть бути використані для подолання бідності в Україні, є:

- *економічні механізми*, які включають забезпечення стабільного економічного зростання, створення нових робочих місць, розвиток малого та середнього бізнесу, а також залучення інвестицій, при цьому економічна політика повинна бути спрямована на підвищення продуктивності праці, що допоможе забезпечити зростання реальних доходів населення. Наприклад, необхідно реалізувати програми, що сприяють розвитку інновацій та підвищенню ефективності підприємств [3],

- *соціальні програми*, які важливо реалізувати програми соціальної допомоги, що охоплює не лише фінансову підтримку, а й забезпечують доступ до медичних, освітніх і соціальних послуг, адже в Україні необхідно створити систему адресної допомоги, яка забезпечувала б підтримку тим, хто її дійсно потребує, а також провести реформу соціального захисту, щоб забезпечити рівний доступ до цих послуг для всіх верств населення. Програми з підвищення кваліфікації та освіти повинні бути доступними для всіх, оскільки освіта є одним із ключових факторів, що дозволяє подолати бідність [1],

- *психологічна підтримка*, що повинна враховувати психологічні аспекти бідності, адже люди, які пережили травматичний досвід бідності, можуть потребувати психологічної підтримки для відновлення впевненості в собі та своїх можливостях, при цьому соціальні служби повинні надавати послуги психологічної допомоги, щоб допомогти людям адаптуватися до нових умов життя [1],

- *участь громад*, які відіграють важливу роль у вирішенні проблем бідності, саме активна участь громадян у розробці та реалізації програм боротьби з бідністю може суттєво покращити їхню ефективність. Громадські організації можуть

реалізовувати проекти, які сприяють соціальній інтеграції та розвитку місцевих спільнот [2],

- *правове регулювання*, що регулює соціальний захист населення, це передбачає розробку ефективних механізмів контролю за цільовим використанням коштів, призначених для соціального захисту, та створення єдиного реєстру громадян, які мають право на соціальну підтримку. Прогресивна шкала оподаткування доходів фізичних осіб може також стати важливим інструментом у боротьбі з бідністю [3],

- *освіта та розвиток людського капіталу*, адже це ключові фактори для подолання бідності, тому що, освітня система повинна бути орієнтована на підготовку фахівців, які відповідають вимогам сучасного ринку праці. Важливими є програми професійної перепідготовки для дорослих, а також молоді, яка опинилася у скрутних умовах. Розвиток людського капіталу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності на ринку праці та поліпшенню умов життя для населення [5].

- *цифровізація та доступ до інформаційних технологій*, так як у сучасному світі цифрові технології відіграють важливу роль у подоланні бідності, а тому в Україні необхідно запровадити програми навчання цифрової грамотності, особливо для вразливих груп населення, що дозволить підвищити їхні можливості для працевлаштування та розвитку підприємництва. Важливим є також забезпечення доступу до Інтернету в регіонах з низькими доходами, що може відкрити нові можливості для навчання, роботи та інтеграції в суспільство [4]. Важливо що, необхідно звернути увагу на рівень заробітної плати в Україні, адже високий рівень бідності часто пов'язаний із низьким рівнем доходів, що не забезпечує навіть базових потреб. Підвищення мінімальної заробітної плати та пенсій може суттєво поліпшити ситуацію. Також важливо забезпечити, щоб соціальні допомоги не лише підтримували населення, але й стимулювали до активного пошуку роботи та підвищення кваліфікації [2; 5].

Висновки. Подолання бідності в Україні є складним завданням, що потребує інтегрованого підходу та дотримання таких: економічні механізми, соціальні програми, психологічна підтримка, участь громад, правове регулювання, освіта та розвиток людського капіталу, цифровізація та доступ до інформаційних технологій, які охоплюють економічні, соціальні, освітні та психологічні аспекти, можуть суттєво зменшити рівень бідності та покращити якість життя населення. Важливо, щоб ці рішення були адаптовані до специфіки українського суспільства і враховували потреби різних соціальних груп. Першочерговою метою має стати забезпечення гідного рівня життя для всіх громадян, оскільки тільки в цьому випадку можна забезпечити стабільний розвиток країни.

Список використаних джерел:

1. Клевчик Л. Л. Шляхи подолання проблеми бідності в сучасних глобалізаційних умовах. Цифровий архів Національного університету «Острозька

академія» вітає вас! - Цифровий архів Острозької академії.

URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/7598/1/4.pdf> (дата звернення: 29.09.2024).

2. Красун А., Турчин Я. Бідність в Україні та шляхи її подолання.

URL: [http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25653/16-](http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25653/16-Krasun.pdf?sequence=1)

[Krasun.pdf?sequence=1](http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25653/16-Krasun.pdf?sequence=1) (дата звернення: 29.09.2024).

3. Махмудов Х. З., Бурлака О. Проблеми бідності населення України та

шляхи їх розв'язання. Wayback Machine.

URL: https://web.archive.org/web/20190430223114id_/http://dse.org.ua/arhcive/15/14.pdf (

дата звернення: 29.09.2024).

4. Хомяк М. Я. Бідність в Україні: сучасні виміри. *Грані*. 2014. № 3 (107),

берез. С. 145–150 (дата звернення: 05.10.2024).

5. Мельниченко О. А. Бідність в Україні: сутність проблеми та шляхи її

розв'язання. *Демографія та соціальна економіка*. 2012. № 2 (18). С. 124–131 (дата

звернення: 05.10.2024).

Оксана Роздайбіда,

здобувачка другого рівня вищої освіти,

спеціальність 231 Соціальна робота,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: **Наталія Олексюк,**

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри соціальної роботи та

менеджменту соціокультурної діяльності,

Тернопільський національний педагогічний

Університет імені Володимира Гнатюка

РОБОТА ВІДДІЛУ У СПРАВАХ ДІТЕЙ З ДІТЬМИ

СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВИХ ГРУП ЯК ВАЖЛИВА СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Постановка проблеми у загальному вигляді. Соціальна політика України спрямована на допомогу, забезпечення, підтримку, захист та обслуговування різних соціальних і демографічних груп населення. У першу чергу це стосується соціально вразливих сімей – тих, які мають високий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих внутрішніх та/або зовнішніх чинників [1; 4, с. 5]. Ефективні соціальні допомога, забезпечення, підтримка, захист та обслуговування – це не лише гарантовані державою соціальні виплати вразливим сім'ям, а насамперед розвинена система соціальних послуг, які надаються з урахуванням особливостей і потреб різних категорій вразливих сімей та орієнтується на покращення якості їх життя [2; 10, с. 12]. Окрім того, входження України до Європейського Союзу також